

หลากหลายวิธีสอนลูก (เล่ม ๑)

ให้เก่ง ตามแนวพุทธศาสนา

พุทธธรรมประจำบ้าน

ศูนย์ยุวพุทธสงฆ์ประเทศไทย (ยพสท)

ข้อมูลทางบรรณานุกรมหอสมุดแห่งชาติ

หลากหลายวิธีสอนลูก ให้เก่ง ตามแนวพุทธศาสนา (๑๔๐ หน้า)

ISBN : 978-974-642-792-0

พิมพ์ครั้งที่ ๑ : กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒

พิมพ์ครั้งที่ ๒ : มีนาคม ๒๕๕๒

ราคา: ๑๒๐ บาท

คณะที่ปรึกษา :

พระอริการแทน ธตมโล พระครูวินัยธรชยันต์ พุทธธมโม

พระอาจารย์ระพิน พุทธิสารี ดร.พระมหาชาติรี เขมพนโธ

พระครูปิฎกกา ดร. สมคิด ปุณณจิตโต

กองบรรณาธิการ :

พระมหาสมพงษ์ สุนตจิตโต พระมหาพิสิทธิ์ มณีวิโส พระมหาเสถียร สถิโร

พระมหาบุรพา อภิขชวณนโธ พระอภิชาติ อภิชาโต พระมหาดวงดี วิสุทธธมโม

สามเณรคำมณี บัวทิพันธ์

นายมงคล มาลา

นายอาจณรงค์ อินทพงษ์

นายณพฤทธิ์ ที่สำราญ

นางสาวระชา ขอดถาว

นายสิทธิ ภูเกล้าวัน

นายโนเน แทนบุญช่วย

นางสาวนงลักษณ์ จันทงษา

ภาพประกอบ: ธันวา ศรีวิสุต & พิมพ์ใจ ชูจันทร์

ออกแบบรูปเล่ม: มงคล มาลา

ออกแบบปก:

ภาพประกอบปก: ด.ญ. อมลรัตน์ ศรีสมบัติ

พิสูจน์อักษร: ธันนัท ศตสุข

ลิขสิทธิ์: ศูนย์ยุวพุทธสงฆ์ประเทศไทย

จัดพิมพ์โดย: ศูนย์ยุวพุทธสงฆ์ประเทศไทย

พิมพ์ที่ : หจก. ลัดดา 9/1205 หมู่ที่ 1 ถนนสะแกงาม แขวงสามตำ เขตบางขุนเทียน
กรุงเทพ ฯ 10150

รายได้ทุกบาททุกสตางค์หักค่าใช้จ่ายสมทบกองทุนเพื่อการเผยแผ่และให้การศึกษา

สวัสดิการ ศูนย์ยุวพุทธสงฆ์ประเทศไทย

สำหรับท่านที่ประสงค์จะพิมพ์เผยแพร่สนับสนุนการจัดพิมพ์สมทบทุนโครงการพุทธธรรม
ประจำบ้านสื่อสิ่งพิมพ์ของศูนย์ฯ หรือต้องการพิมพ์แจกเป็นธรรมทานในโอกาสต่างๆ

กรุณาติดต่อที่ นายมงคล มาลา ศูนย์ยุวพุทธสงฆ์ประเทศไทย

โทร: ๐๔-๖๐๖๒-๔๓๔๒, ๐๔-๗๔๒๔-๔๐๙๕

สถานที่ติดต่อ

ศูนย์ยุวพุทธสงฆ์ประเทศไทย ๑๓๗ ซ.วังเดิม ๗. แขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่

กรุงเทพ ฯ ๑๐๖๐๐ ติดต่อกับ โทร. ๐๔-๖๐๖๒-๔๓๔๒ ๐๔-๗๔๒๔-๔๐๙๕

อีเมล bsyth10@gmail.com, / wbsy04@yahoo.com เว็บไซต์ www.bsyth.com

คำนำ

โครงการ “พุทธธรรมประจำบ้าน” นี้เป็นโครงการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือธรรมะประยุกต์สมัยใหม่ เพื่อให้ญาติโยมที่เป็นพ่อแม่ผู้ปกครองได้อ่านหนังสือที่สามารถนำไปปรับใช้กับวิถีชีวิตในยุคสมัยนี้ได้ตามกำลังความสามารถ สติปัญญา และเพื่อให้ผู้อ่านได้เกิดปัญญาเข้าใจพุทธธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ศูนย์ฯ จึงได้ผลิตหนังสือเกี่ยวกับครอบครัวชื่อหลากหลายวิธีสอนลูกตามหลักพุทธธรรม โดยเน้นการพัฒนาทางกาย ศีล จิต และปัญญา าระดับปัจเจกบุคคล สังคม และสิ่งแวดล้อมแบ่งเป็น ๔ เล่ม เล่มที่ ๑ สอนลูกให้เก่ง (มีปัญญา) เล่มที่ ๒ สอนลูกให้ดี (มีคุณธรรม) เล่มที่ ๓ สอนลูกให้มีความสุข และเล่มที่ ๔ สอนลูกให้ใฝ่เรียนรู้ สำหรับเล่ม ๑ เนื้อหาเน้นสอนลูกให้เก่ง มีปัญญา ศึกษาหาความรู้ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน เน้นปัญญาเป็นหลักตามหลักพระพุทธศาสนาที่ไม่ได้เน้นแต่ด้านศรัทธาที่ต้องเชื่อเท่านั้นแต่ต้องมีปัญญากำกับด้วยทุกครั้งไป หลากวิธีการสอนลูกมีหลายรูปแบบขึ้นอยู่กับนำไปสอนลูก ซึ่งจะช่วยให้ลูกเข้าใจชีวิตตัวเองมากยิ่งขึ้นโดยมีพ่อแม่เป็นกัลยาณมิตร ที่จะช่วยยกระดับจิตใจและปัญญาให้สูงขึ้น

อาตมาภาพในนามผู้เขียนเรียบเรียงและคณะทำงานขอขอบคุณสำหรับครูบาอาจารย์ทุกท่านที่ถ่ายทอดความรู้มา

ให้ ขออนุโมทนา คุณรัชพันธ์ ศตสุข ที่ช่วยพิสูจน์ตรวจสอบแก้ไขภาษาไทย ที่ให้การสนับสนุนในการจัดทำหนังสือเล่มนี้จนเสร็จสมบูรณ์ ซึ่งศูนย์ฯ หวังว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ ต่อผู้อ่านทุกท่าน ขอพระรัตนตรัย พระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์คุ้มครอง และขอพุทธธรรมจงจรจรายไป

พระมหาสมพงษ์ สุนตจิตฺโต
ประธานศูนย์ยุวพุทธสงฆ์ประเทศไทย
มีนาคม ๒๕๕๒

คำนิยม

ศูนย์ยุวพุทธสงฆ์ประเทศไทยผลิตบุคลากร พระภิกษุหนุ่ม และพุทธเยาวชนให้บริการวิชาการแก่พุทธเยาวชนและประชาชนทั่วไป การนำเสนอหนังสือพุทธธรรมประจำบ้านชุดหลากหลายวิธีการ สอนลูกเล่ม ๑ เน้นเรื่อง ความเก่งตามแนวพุทธศาสน์นี้นับเป็น ธรรมวิद्याทานเป็นอย่างยิ่งใหญ่และมีอานิสงส์มากมาย

อาตมาภาพและกระผมในฐานะที่ปรึกษาศูนย์ฯ ขอชื่นชมในความวิริยะอุตสาหะต่อคณะทำงานทุกรูป/คน ซึ่งนำโดยพระมหาสมพงษ์ สุนตจิตโต ที่ได้เป็นคนต้นคิดเรียบเรียงหนังสือเล่มนี้ ถือเป็นการช่วยเผยแผ่พระพุทธศาสนาและแบ่งปันแก่คนทั้งหลาย ได้ตระหนักรู้เข้าใจในหลักธรรมยิ่งขึ้นไปในการดำเนินชีวิต ขอให้ญาติโยมได้เป็นกำลังกายกำลังใจต่อคณะทำงานที่จะได้สร้างสรรค์งาน โดยเฉพาะในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือธรรมะแนวใหม่ให้เหมาะสมกับสภาพสังคมต่อไป

หวังเป็นอย่างยิ่งว่ากุศลกรรมที่ประกอบด้วยกุศลเจตนา ครั้งนี้จะอำนวยประโยชน์แก่พุทธศาสนิกชนตลอดจนผู้สนใจทั่วไป และเป็นการสืบสานพุทธธรรมต่อคนรุ่นต่อไป

พระครูวินัยธรชยันต์ พุทธธมโม

เจ้าอาวาสวัดชัยขอม

เลขานุการเจ้าคณะอำเภอพุทธบาท
ที่ปรึกษาศูนย์ยุวพุทธสงฆ์ประเทศไทย

สารบัญ

บทนำ	๑
สอนลูกให้เข้าใจชีวิต	๑๑
สอนลูกให้พัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ	๑๕
สอนลูกให้สนใจใฝ่เรียนรู้	๑๙
สอนลูกให้เข้าใจโลก	๒๓
สอนลูกให้รู้จักโอนอ่อนผ่อนปรน ประนีประนอม	๒๗
สอนลูกให้รู้จักใช้สติปัญญาแก้ปัญหา	๓๓
สอนลูกให้รู้จักพัฒนาจิตเจริญสติปัญญา	๔๑
สอนลูกให้เรียนรู้ด้วยตนเอง	๔๙
สอนลูกให้แยกแยะคุณค่าแท้คุณค่าเทียม	๕๕
สอนลูกให้ใฝ่สูง	๖๑
สอนลูกให้ใฝ่สร้างสรรค์	๖๗
สอนลูกให้คิดเป็น ทำเป็นและแก้ปัญหาเป็น	๗๓
สอนลูกให้คิดใคร่ครวญก่อนเชื่อ ทำ พูด	๘๑
สอนลูกให้ใช้ชีวิตเป็น	๘๗
สอนลูกให้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง	๙๓
สอนลูกให้เป็นกลาง	๙๗
สอนลูกให้รู้ว่าสิ่งไหนดีสิ่งไหนชั่ว	๑๐๓
สอนลูกให้เรียนรู้ทุกอย่าง ตามความเป็นจริง	๑๐๙
สอนลูกให้หมอง (การณ) โกล	๑๑๕
สอนลูกให้คิดกว้าง	๑๒๑
บทส่งท้าย	๑๒๗

จงสอนให้ลูกคิด อย่าสอนให้ลูกเชื่อ
อย่าสอนให้ลูกไม่พอใจ จงสอนให้ลูกละอาย

บทนำ

หลากหลายวิธีสอนลูก

U นุษย์เป็นสัตว์ประเสริฐหากแต่จะประเสริฐได้เพราะได้รับการฝึกฝนพัฒนากระทำในสิ่งที่ชอบที่ถูกต้องตามหลักธรรม ซึ่งในการฝึกฝนพัฒนานั้น ลูกๆ ก็เช่นกัน ไม่ใช่เกิดมาแล้วประเสริฐเพราะเป็นมนุษย์เป็นคนหากแต่ประเสริฐได้เพราะการเลี้ยงดูอบรมสั่งสอนฝึกฝนพัฒนาจากพ่อแม่ จากคนใกล้ชิดรอบข้าง ซึ่งเป็นเสมือนเสียงภายนอก เป็นสภาพแวดล้อม เป็นกัลยาณมิตรที่คอยกระตุ้นให้ลูกได้เชื่อมโยงเสียงภายในที่แฝงอยู่ในตัวลูกให้ได้รับการพัฒนาและนำไปสู่การเป็นผู้พึ่งตนเองได้ รวมทั้งสามารถเป็นที่พึ่งแก่ผู้อื่นได้ ซึ่งเหตุนี้เองที่ทำให้มนุษย์ต่างจากสัตว์เดรัจฉานทั่วไป สัตว์เดรัจฉานเกิด

มาไม่นานก็ลืมตาอ้าปากได้ ยืนได้จึงทำให้ความผูกพันระหว่างครอบครัวมีน้อยเพราะสัตว์ใช้สัญชาตญาณในการดำรงชีวิต ยืน เดิน นั่ง นอน กิน ดื่ม ขับถ่ายต่างๆ ด้วยตัวเองอยู่เพื่อเอาชีวิตรอด ส่วนมนุษย์นั้นพ่อแม่ต้องใช้เวลาเลี้ยงดูนานเป็นพิเศษต้องอบรมสั่งสอนกว่าลูกจะเป็นที่พึ่งของตัวเองหรือให้สังคมพึ่งได้ต้องอาศัยการ (อบรมสั่งสอน) นั่นเอง

สอน คือการบอกวิชาความรู้ให้เข้าใจเป็นการบอกเล่าการถ่ายทอดประสบการณ์ความรู้ในสิ่งที่ตนรู้ให้กับผู้ที่ยังไม่รู้ แสดงให้เข้าใจโดยวิธีการบอกหรือทำให้เห็นเป็นตัวอย่างเพื่อเป็นการชี้แนะ แนะนำในการปฏิบัติตนเพื่อให้รู้ดีรู้ชั่วและพัฒนาตนไปในทาง ที่ถูกต้องจนสามารถแก้ไขปัญหาด้วยตนเองได้

สำหรับพ่อแม่ลูกเปรียบเหมือนดังดวงตาดวงใจ และเป็นสุดที่รัก สิ่งที่พ่อแม่ทุกคนคาดหวังกับลูกว่า ลูกจะต้องเป็นคนดีของสังคมและพึ่งตนเองได้ซึ่งเป็นที่ภาคภูมิใจของพ่อแม่ และด้วยความรักนี้เองทำให้พ่อแม่ทุกคนต่างพยายามที่จะอบรมสั่งสอนลูกของตนเป็นเยาวชนที่ดีเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติไม่สร้างความเดือดร้อนให้เกิดกับตนเองพ่อแม่และผู้อื่น สามารถเลี้ยงตนเองได้เมื่อเจริญเติบโตขึ้นและดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับคนในสังคม

ได้อย่างมีความสุข เมื่อพ่อแม่คาดหวังกับผู้ที่เป็นลูกดังนี้ แล้วพ่อแม่จึงมีหน้าที่สำคัญในการบอกเล่า สอนในสิ่งที่จำเป็นสิ่งที่ดีสิ่งที่ถูกต้องกับลูก สอนให้ลูกรู้จักการยอมรับ ซึ่งคนส่วนมากมักสอนให้มองโลกในแง่ดีแต่ในทางพระพุทธศาสนาสอนให้มองโลกตามความเป็นจริง (ยถา ภูต) แม้เริ่มแรกการมองโลกในแง่ดีจะจำเป็นแต่สุดท้ายก็ควรสอนลูกให้มองในแง่ความเป็นจริงต่อไป สอนลูกให้เข้าใจและยอมรับสิ่งที่เกิดขึ้น สอนให้รู้และตระหนักสิ่งที่เป็นความสุขหรือความสงบในชีวิต พ่อแม่จึงเป็นบุคคลสำคัญในการวางรากฐานการดำเนินชีวิตที่ดีให้แก่ลูก และพ่อแม่จะมีความสุขเมื่อเห็นว่าลูกของตนเองสามารถดำเนินชีวิตได้ด้วยตนเอง ดังนั้นหากพ่อแม่ต้องการให้ลูกเป็นอย่างไกร้ก็ต้องแนะนำลูกไปในทางนั้น

การสอนลูกในวัยที่สำคัญที่สุดคือวัยเด็กเพราะเป็นวัยสำคัญในการเรียนรู้ การดำเนินชีวิตขั้นพื้นฐาน การเข้าสังคม และการมีความสามารถในการช่วยเหลือตนเองในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการกิน การนอน การขับถ่าย การสื่อสาร การเรียนรู้สังคมหรือสิ่งแวดล้อมใกล้ตัว ฯลฯ วัยที่สำคัญรองลงมาก็คือวัยรุ่น เนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่เป็นจุดเปลี่ยนแห่งการดำเนินชีวิต ดังนั้นพ่อแม่ซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับลูกในขณะนั้นจะต้องเป็นผู้ถ่ายทอดเป็นผู้สอนประสบการณ์ในการดำรงชีวิตให้กับลูก ให้ลูก

มีพัฒนาการทั้งในด้านร่างกาย สังคม จิตใจและปัญญา

กระบวนการสอนลูกพ่อแม่ไม่ควรเป็นแต่เพียงผู้สนับสนุนหรือหยิบบ้านปัจจัยสี่ (อาหาร ที่อยู่ เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค) เงิน และเครื่องอำนวยความสะดวกสบาย ในการดำเนินชีวิตเพื่อความอยู่รอดทางกายของลูกเท่านั้น แต่พ่อแม่ต้องสอนให้ลูกได้เรียนรู้ การดำเนินชีวิตการอยู่ร่วมกันของคนในบ้านในสังคมด้วยการถ่ายทอดความคิด การกระทำ คำพูดในสิ่งที่ดีให้กับลูก เป็นการสอนลูกให้มีจิตใจที่งดงามมีสติปัญญาสามารถดำเนินชีวิตต่อไปในอนาคตด้วยตนเองได้

การสอนลูกพ่อแม่ต้องไม่ใช้อำนาจในการสอนลูกแบบเด็ดขาดเบ็ดเสร็จแต่ควรสอนลูกด้วยความรักความเมตตา และสอนด้วยสติปัญญาเพราะเมื่อใดที่พ่อแม่ใช้อำนาจในการสอน ลูกจะเกิดความรู้สึกต่อต้านเป็นปฏิปักษ์ซึ่งจะนำไปสู่ความขัดแย้งเกิดเป็นความบาดหมางต่อกัน ลูกไม่อยากเข้าบ้านเพราะรู้สึกไม่สบายใจ ขาดความเป็นอิสระภาพ ลูกจะมองว่าพ่อแม่คือเผด็จการเป็นผู้ปกครองที่คอยบังคับให้ทำสิ่งนั้นสิ่งนี้ ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างพ่อแม่และลูกก็จะค่อยๆหมดไป ซึ่งอาจทำให้ลูกดำเนินชีวิตด้วยการประชดประชันพ่อแม่ละเมิดคำสอนของพ่อแม่ซึ่งนำไปสู่การเกิดปัญหาต่างๆมากมาย

สำหรับการสอนลูกพ่อแม่ต้องไม่รู้สึกเบื่อหน่าย

ที่จะสอนลูกหรือเกิดความรำคาญเมื่อลูกซักถามในสิ่งที่ยังไม่รู้หรือเมื่อลูกมีปัญหา พ่อแม่ต้องสอนลูก ให้กำลังใจลูก มีความเป็นกัลยาณมิตรกับลูกแนะนำลูกให้มีการพัฒนาไม่ว่าลูกจะเติบโตขึ้นเพียงใด ศึกษาเล่าเรียนในสถานศึกษาระดับใด มีหน้าที่การงานอย่างไร ตรงนั้นภาระในการสอนลูกก็ยังคงเป็นของพ่อแม่เหมือนเดิมเพราะตรงใดที่ชีวิตยังคงดำเนินอยู่ย่อมต้องเรียนรู้ตลอดไปเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต (life-long learning) เหมือนนกที่ต้องบินจนกว่าจะตายนับเป็นสายสัมพันธ์ที่ไม่สามารถแยกขาดจากกันได้

ก่อนจะสอนลูกพ่อแม่ต้องเข้าใจและยอมรับลักษณะอุปนิสัยเอกลักษณ์ส่วนตัวของลูกโดยพ่อแม่ต้องทำใจยอมรับให้เป็นอย่างที่คุณเป็นไม่ใช่อย่างที่คุณแม่ต้องการให้ลูกเป็น (ตามใจฉันพ่อแม่เอง) เป็นขั้นการศึกษาจริงให้พ่อแม่ได้เห็นยอมรับ ไม่ใช่ขั้นการเป็นทุกข์ไปกับลูกที่เขาเป็นเช่นนั้น ซึ่งหากเป็นการรู้เขารู้เราแล้วจะทำให้การสอนของพ่อแม่ประสบความสำเร็จ การสอนลูกประการแรกต้องรู้ว่าลูกมีพฤติกรรมเป็นอย่างไร ลูกบางคนเก่งฉลาดช่างจดจำ บางคนชอบเก็บตัว บางคนเป็นเด็กที่ดื้อก้าวร้าว บางคนเป็นเด็กดีบางคนติดเพื่อนหรือบางคนชอบเถียงตามลักษณะที่แตกต่างกันไป

สำหรับหนังสือเล่มนี้จะแบ่งลักษณะนิสัยหรือจริต

ของลูกเป็น ๖ ลักษณะ พร้อมทั้งเสนอหลากหลายวิธีการสอน เพื่อเป็นแนวทางให้พ่อแม่ใช้สอนลูก ดังนี้

๑. ลูกประเภทระคาจะจิริตจะมีนิสัยรักสวยรักงาม เรียบร้อยเห็นอะไรก็ชอบซึ่งประทับใจสนใจ พ่อแม่ควร พูดกับลูกประเภทนี้อย่างไพเราะถ้าพ่อแม่ด่าเยียนตี ใช้ความรุนแรงลงไม้ลงมือลูกประเภทนี้จะไม่ชอบ พ่อแม่ควรเข้าใจอุปนิสัยภายในของลูกก่อนเช่น พ่อแม่ที่มี ลูกชายแต่มีลักษณะหรืออุปนิสัยคล้ายหญิงชอบเล่นกับผู้หญิงยังต้องทำความเข้าใจและเห็นใจให้มาก

๒. ลูกประเภทโทสะจิริต จะเป็นคนเจ้าอารมณ์ ฉุนเฉียวโกรธเคืองง่าย ดื้อหรือก้าวร้าวและที่สำคัญชอบ ทำอะไรรีบร้อนเสร็จเร็วให้ได้ดังใจ ไม่ชอบทำอะไรนานๆ หุนหันพลันแล่น ไม่ชอบทำอะไร พูดอะไรที่เย็นเยื่อซึ่ง บางครั้งการกระทำนี้อาจสร้างความทุกข์ความเจ็บปวด ให้คนอื่น พ่อแม่ต้องสรุปประเด็นจับใจความที่สำคัญให้ ลูกได้นำไปคิดต่อ ที่สำคัญพ่อแม่ต้องขยับสอนอย่าปล่อย เลยตามเลยเด็ดขาด

๓. ลูกประเภทโมหะจิริต มักจะเป็นคนที่ซิมเคร้า หลงลืมสติไม่มั่นคงเก็บตัวเงียบไม่ชอบสังคม ชอบที่จะอยู่ คนเดียวบางครั้งพูดจามักพลั้งพลาดถูกบ้างผิดบ้างพ่อแม่ ต้องสอนให้รู้ว่าลูกมีจุดอ่อนอย่างไรต้องมีกิจกรรมให้ลูกทำ และให้ลูกได้ตื่นตัวเสมอ

๔. ลูกประเภทศรัทธาจริต มักจะเป็นคนเชื่ออะไรง่ายโดยไม่พิจารณาชอบเรื่องตื้นตื้น พ่อแม่ต้องสอนลูกให้เกิดศรัทธารักในสิ่งที่จะทำหรือในตัวบุคคล เช่นพ่อแม่ครูบาอาจารย์ ซึ่งถ้าลูกไม่ศรัทธาไม่รักลูกจะไม่ทำเลย

๕. ลูกประเภทพุทธิจริตมักเป็นคนใฝ่รู้ใฝ่เรียนมีปัญหาเฉียบแหลมว่องไว ช่างสงสัยพ่อแม่ต้องให้รายละเอียดเพราะลูกประเภทนี้ต้องการเหตุผลอธิบายเพิ่มเติมมักเป็นนักวิชาการที่ดีได้ พ่อแม่ต้องมีความแม่นยำในเนื้อหาต่างๆ และสามารถตอบข้อสงสัยของลูกได้ ซึ่งบางครั้งลูกประเภทนี้อาจกลายเป็นคนเจ้าทิฏฐิมานะถือรั้นหรือแก่แดดได้

๖. ลูกประเภทวิตกจริตจะเป็นคนลังเลไม่แน่นอนตัดสินใจอะไรไม่ได้เป็นเพราะไม่แน่ชัดในสิ่งนั้นไม่ว่าจะเลือกอะไรพ่อแม่ต้องสอนวิธีตัดสินใจสร้างความมั่นใจหรือสรุปประเด็นให้เด่นชัดตัดความลังเลสงสัยของลูก

เมื่อได้ทราบลักษณะของลูกแล้ว บางท่านบอกว่ามีหลายอย่างเดาไม่ถูก ท่านไม่ต้องกังวล นี่เป็นขั้นแรกที่ทำให้ทราบนิสัยใจคอของลูกก่อน บางท่านบอกว่าลูกผสมกันไปบางครั้งลูกเจ้าอารมณ์ใจร้อนสมาธิสั้นแต่ชอบซักถามหรือบางคนลูกเป็นคนเรียบร้อยเวลาอยู่บ้านแต่เมื่อพบปะเพื่อนๆ เต็มที่เลยเรียกว่าเรียบร้อยเหมือน

ผ้าพับไว้แต่ไม่ได้ซัก หรือลูกดิฉันจะซาช้างมากถ้าชอบ
นักร้องดาราคนไหนก็จะติดตามหลงใหลศรัทธามีรูปติดใน
ห้องนอน เวลาติดตามผลงานก็ตื่นเต้นดีใจมากแสดงออก
นอกหน้านอกตาหรือบางคนลูกชอบเก็บตัวไม่พูดกับใคร
เลยและไม่กล้าตัดสินใจอะไรมักนั่งเลอยู่เรื่อยๆตามไม่ทัน
เพื่อน นี่เป็นตัวอย่างว่าบางคนมีจริตหรืออุปนิสัยผสม
ผสานคละเคล้ากัน ลูกบางคนเป็นประเภทราคะจริต รัก
สวยรักงามเรียบร้อยมักจะคู่กับศรัทธาจริตที่เป็นคนเชื่อ
อะไรง่ายๆ ลูกบางคนประเภทโทสะจริตเป็นคนต้องการ
สิ่งใดต้องได้ดังใจอารมณ์ร้อนแต่ชอบซักถามใฝ่รู้ใฝ่เรียน
เป็นพุทธจริตและบางคนเป็นประเภทโมหะจริตเก็บตัว
ไม่ชอบสังคมก็มาพร้อมกับวิตกจริตเป็นคนที่ลังเลไม่แน่
ไม่นอนจะมากู้กัน เมื่อพ่อแม่ทราบว่าคุณเป็นอย่างไรแล้ว
ให้เปิดใจยอมรับในสิ่งที่ลูกเป็นก่อนแล้วจึงหาวิธีสอนให้ลูก
กับจริตนิสัยที่กล่าวมา

สำหรับเล่มแรกนี้ผู้เขียนได้รวบรวมวิธีการสอนลูก
ที่เน้นในเรื่องการแสวงหาความรู้ปัญญาที่เกิดจากการฟัง
คิด ทำ เพราะปัจจุบันเราอยู่ในสังคมยุคเทคโนโลยี ข้อมูล
ข่าวสารที่เต็มไปด้วยการรับข้อมูลข่าวสารยุคบริโภคนิยม
จนเกินความจำเป็น แต่ว่าลูกยังขาดปัญญาพิจารณาหา
ข้อมูลที่จะมาพัฒนาตนเองและสังคมอยู่ ส่วนมากลูก
จะใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อความบันเทิงแทนที่จะสร้าง

ประโยชน์ให้เกิดขึ้น การมีปัญญาทั้งพ่อแม่ ลูกจึงเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งหากไม่มีปัญญาจะตามไม่ทันกิเลสแทนที่จะเป็นธรรมติดปีกกลับต้องเป็นกิเลสที่ติดปีกแทน

ปัญญานี้ นับเป็นลักษณะสำคัญสำหรับพระพุทธเจ้า ผู้เยี่ยมไปด้วยปัญญาและมหากรุณาส่วนพระโพธิสัตว์มีแต่เจตนาที่ดีบริสุทธิ์ช่วยเหลือตนเองและคนอื่นเท่านั้น บางครั้งก็ขาดปัญญาจึงต้องบำเพ็ญปัญญาบารมีให้เต็มที่เพื่อความเป็นพระพุทธเจ้าให้ยิ่งขึ้นไป

พ่อแม่ลูกก็เช่นกันยิ่งถ้าเป็นชาวพุทธ (ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน) ด้วยแล้วต้องมีปัญญาด้วยการสอนลูกให้มีปัญญายิ่งขึ้นไปเช่นกัน

บทต่อไปผู้เขียนจะได้เสนอวิธีการสอนลูกอย่างหลากหลายซึ่งพ่อแม่บางท่านอาจสอนลูกมาแล้วแต่ไม่แน่ใจเมื่อได้อ่านแล้วจะทำให้มีกำลังใจสอนลูกพิจารณาและนำไปปรับใช้ในการสอนลูกให้เหมาะสมซึ่งขึ้นอยู่กับพ่อแม่ว่าจะปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ที่เป็นไปอย่างไรเพื่อให้เหมาะกับนิสัยของลูก

จงให้บุตรเรียนรู้อริยธรรม

คนมีปัญญา ถึงสิ้นทรัพย์ ก็ยังเป็นอยู่ได้

แต่เมื่อขาดปัญญา ถึงจะมีทรัพย์ ก็เป็นอยู่ไม่ได้

(พุทธพจน์)

สอนลูกให้ เข้าใจชีวิต

การเข้าใจชีวิตคือการเข้าใจสภาพความจริงของชีวิตที่ประกอบไปด้วยรูป นาม ลักษณะความจริงของสรรพชีวิต ความไม่เที่ยง การเป็นทุกข์ ความเป็นอนัตตา ที่ไม่สามารถบังคับบัญชาได้ รวมทั้งเข้าใจกระบวนการความเป็นไปของชีวิตตามความเป็นจริง

การเข้าใจชีวิตควรรู้และตระหนักธรรมในชั้นสังขารคือความเป็นจริงของชีวิตและโลกในแบบที่เป็นจริงไม่ใช่เป็นแบบที่เราต้องการหรืออยากให้เป็นสำหรับลูกก็เช่นกัน มิใช่เพียงแค่ว่าใช้ชีวิตได้หรือใช้ชีวิตเป็นเท่านั้น แต่ต้องประกอบการใช้ชีวิตด้วยการนำหลักธรรมมาเป็นองค์ประกอบในการสร้างความเข้าใจชีวิตเพื่อเกิด

ประโยชน์ เกิดความสุขในการดำรงชีวิต ในการสอนลูกให้เข้าใจชีวิตนั้นพ่อแม่ต้องรู้หลักการใช้ชีวิตและเข้าใจชีวิตก่อนจึงจะสามารถนำมาสอนให้ลูกได้เข้าใจและถือปฏิบัติตามได้ ดังเรื่องต่อไปนี้

...หลานสาวของท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐีได้รับของขวัญจากพี่เลี้ยงเป็นตุ๊กตาตัวหนึ่งหลานสาวรักตุ๊กตาตัวนี้มากและเล่นตุ๊กตาตัวนี้ทุกวัน ในวันหนึ่งขณะที่กำลังเล่นตุ๊กตาอยู่เพื่อเฝ้าตุ๊กตาหลุดมือทำให้ตุ๊กตาแตกหลานสาวร้องไห้ไม่ยอมหยุดพรั่งพุดว่า “ลูกสาวของเราตายๆ” พี่เลี้ยงจึงพาไปหาท่านเศรษฐี ท่านเศรษฐีจึงปลอบหลานสาวว่า “ไม่เป็นไร เมื่อลูกสาวของหลานตายเราจะทำบุญอุทิศส่วนกุศลไปให้” ทำให้หลานสาวหยุดร้องไห้ ในวันรุ่งขึ้นท่านเศรษฐีทำบุญเลี้ยงพระแล้วให้หลานสาวอุทิศส่วนกุศลไปให้ตุ๊กตา...

การที่เศรษฐีทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้กับตุ๊กตานั้น บางท่านอาจเห็นว่าเป็นเรื่องไร้สาระตุ๊กตาไม่มีชีวิตจิตใจไม่รับรู้ไม่มีความรู้สึกทำไมจึงจะต้องทำบุญอุทิศส่วนกุศลไปให้ตุ๊กตาด้วย แต่สำหรับในเรื่องนี้ อนาถบิณฑิกเศรษฐีมีความเข้าใจในชีวิตรู้ถึงความเสียใจ ทุกข์ใจในการพลัดพรากจากสิ่งที่รักเข้าใจความรู้สึกของหลานสาวที่ต้องสูญเสียตุ๊กตาไป

วิธีการสอนลูกให้เข้าใจชีวิตพ่อแม่ต้องเข้าใจชีวิตมากพอสมควรและควรใช้ประสบการณ์ชีวิตที่ผ่านมาแล้วมาสอนลูก ซึ่งการสอนพ่อแม่ต้องเข้าใจความรู้สึกลูกและนำมาเป็นโอกาสในการสอน โดยเฉพาะเมื่อลูกประสบความทุกข์หรือความเสียใจ การสอนควรเป็นการให้ปัญญาความรู้ดังที่ท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐีปรารภเหตุที่ไม่ดีแล้วทำเป็นเหตุดี เป็นการเปลี่ยนวิกฤตให้เป็นโอกาส เป็นการสร้างความฉลาดให้ลูกได้เข้าใจชีวิตยอมรับความเป็นจริงของชีวิต สรรพสัตว์และสรรพสิ่งเป็นเบื้องต้นได้ก่อนที่จะนำไปสู่การละเว้นและแก้ไขพัฒนาต่อไป

ทั้งเด็ก ทั้งผู้ใหญ่ ทั้งคนพาล ทั้งบัณฑิต
ทั้งคนมี ทั้งคนจน ล้วนเดินทางไปหาความตายทั้งหมด
(พุทธพจน์)

สอนลูกให้พัฒนา ตนเองอย่างสม่ำเสมอ

U นุษย์นั้นจะนับว่าเป็นสัตว์ประเสริฐได้ก็ต่อเมื่อเป็นผู้ได้รับการพัฒนาตนแล้วเท่านั้น การพัฒนาตนคือการดำเนินชีวิตให้เป็น รู้จักฝึกหรือพัฒนาตนให้รู้จักเสพรู้จักบริโภค รู้จักคบหา เครื่องครัดในตนและผ่อนปรนต่อผู้อื่น หากมนุษย์ไม่ได้รับการพัฒนาตนไม่ได้รับการฝึกฝนให้รู้จักความผิดชอบชั่วดี มนุษย์ก็ไม่สามารถเป็นสัตว์ประเสริฐได้เพราะประเสริฐหมายถึง วิเศษ ดีเลิศ ดีที่สุด

ในพระพุทธศาสนา mong ว่ามนุษย์ทุกคน ทุกเพศ ทุกวัย มีความพร้อมหรือความสามารถในการที่จะฝึกตนหรือพัฒนาตนเองให้เป็นคนดีได้โดยไม่จำเป็นต้องอยู่

ในวัยผู้ใหญ่แล้วจึงฝึกได้ ในพระพุทธศาสนาจะให้เกียรติเด็กและมุ่งให้ฝึกตนพัฒนาตนตั้งแต่ยังเป็นเด็ก โดยไม่มองว่าเด็กยังเล็กอยู่ทำอะไรไม่เป็น ยังทำอะไรไม่ได้ อย่าเพิ่งไปฝึกเลย ดังมีปรากฏว่า แม่สามเณรรูปเล็กๆ อายุ น้อย ก็สามารถบรรลุพระอรหันต์ได้เช่นกัน ดังนั้น พ่อแม่ต้องสอนลูกให้รู้จักฝึกพัฒนาจิตใจ ปัญญา พัฒนานิสัย พฤติกรรม และสามารถจัดการกับสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นด้วยตนเองได้ ดังเรื่องต่อไปนี้

สามเณรรูปหนึ่งเดินทางไปบิณฑบาตกับพระอาจารย์ขณะเดินทางผ่านหมู่บ้านแห่งหนึ่งพบชาวบ้านกำลังตัดลูกศรอยู่ จึงถามพระอาจารย์ว่า “ชนพวกนี้กำลังทำอะไรอยู่” อาจารย์จึงตอบว่า “พวกเขา กำลังตัดลูกศรอยู่” สามเณรจึงคิดว่าชนพวกนี้ตัดสิ่งไม่มีชีวิต ซึ่งคิดให้ตรงได้ แต่คนที่ยังไม่ตรงคือคนยังทำชั่วอยู่ ทำไมจะทำให้ตรงคือไม่ทำชั่วอีกไม่ได้เล่า และเมื่อสามเณร เดินทางต่อไปพบเห็นสิ่งใด เช่น เหมือง ก็จะถามพระอาจารย์เสมอ พระอาจารย์จะตอบให้ความกระจ่างทุกครั้ง ต่อมาสามเณรจึงได้นามว่าบัณฑิต เพราะฉลาดซักถามแล้วนำมาคิดฝึกตน

การที่สามเณรได้นามว่า “บัณฑิต” ซึ่งมีความหมายว่าผู้ทรงความรู้ ผู้มีปัญญานั้น เพราะสามเณรเป็นผู้ที่ใฝ่เรียนรู้ต้องการที่จะรู้ในเรื่องต่างๆ ที่ตนเองได้พบ

จึงถามพระอาจารย์และเมื่อได้รู้แล้วนำมาฝึกคิดจึงทำให้ตนเองฉลาดมีปัญญา ซึ่งผู้ที่จะเป็นบัณฑิตได้นั้นจะต้องสนใจและตั้งใจฟังเรื่อง คิดพิจารณาเรื่องที่ได้ฟัง ชักถามเรื่องที่ได้ฟังและจดบันทึกเรื่องที่ได้ฟังซึ่งจะเป็นการพัฒนาตนในด้านสุ (สุตะ) คือ การฟัง จิ (จิตตะ) คือ การคิด ปุ (ปุจฉา) คือ การถาม และ ลิ (ลิขิต) คือ การเขียน เป็นการพัฒนาตนให้มีปัญญา สามารถที่จะดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุขและสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

วิธีสอนลูกให้พัฒนาตนอย่างสม่ำเสมอพ่อแม่ควรเป็นกัลยาณมิตรเป็นเสียงสะท้อนให้ลูก ไม่ควรใช้อารมณ์ในการสอนลูก พ่อแม่ควรฝึกให้ลูกได้พัฒนาตนเอง ทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจ ให้ใฝ่เรียนรู้ในเรื่องต่างๆ ที่อยู่รอบตัวเสมอๆ ต้องชมเมื่อลูกทำสิ่งที่ถูกต้องแต่เมื่อลูกทำผิดต้องว่ากล่าวชี้แนะ และควรสอนให้ลูกหมั่นสังเกต หมั่นซักถาม เพื่อที่ลูกจะได้มีความคิด มีปัญญา สามารถปกครองตน เอาชนะตน รักษาตน และสามารถหักห้ามใจตนเองไม่ให้ไปเกี่ยวข้องกับความชั่วทั้งปวง ซึ่งเมื่อลูกได้รับการฝึกบ่อยๆ ผลดีก็จะบังเกิดกับตัวลูก พ่อแม่ และผู้คนรอบข้าง อันจะทำให้สังคมนี้น่าอยู่มากขึ้น

บัณฑิตทั้งหลายย่อมฝึกตน

(พุทธพจน์)

สอนลูกให้ สนใจใฝ่เรียนรู้

U นุษย์ทุกคนเกิดมาต้องเรียนรู้ทุกอย่างเรียนรู้ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย ตั้งแต่ตื่นนอนจนถึงเข้านอน เรียนรู้ทุกอย่างทั้งในด้านดี ด้านไม่ดี ทั้งความสุขและความทุกข์ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิต คนเราเกิดมาเพื่อการเรียนรู้ และนำสิ่งที่รู้ไปใช้ประโยชน์ให้เกิดกับตัวเองและผู้อื่น ซึ่งบุคคลที่จะเป็นผู้ใฝ่เรียนรู้ได้นั้น ต้องเป็นผู้ที่มีนิสัยช่างสังเกต ช่างสงสัย ช่างซักถาม และค้นคว้าหาคำตอบในสิ่งที่ตนเองสงสัย

...พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) เมื่อครั้งที่ท่าน เป็นเด็ก ท่านมีความอยากรู้อยากเห็นและสนใจในสิ่งรอบข้างตัว ในช่วงที่ท่านเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาตอน

ปลาย ต่อชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ท่านเริ่มสนใจการเล่นเครื่องจักรกลเล็ก เครื่องไฟฟ้า ท่านจึงรื้อออกมาเพื่อศึกษาอย่างเช่น ไฟฉายจะใช้กันมากในโรงสีไฟ ท่านก็ไปเก็บเอาที่เสียแล้วมารื้อซ่อมใหม่โดยเอาไฟฉายดีมาเป็นแบบ พอประกอบเข้าไปใหม่ ไฟฉายดีกลับเสีย ไฟฉายเสียกลับดีก็มี ทำให้โยมบิดาท่านบ่นด้วยความเอ็นดูบ่อยๆ กระทั่งท่านบรรพชาเป็นสามเณร ท่านสามารถทำหม้อแปลงไฟฟ้าใช้เอง ประดิษฐ์เครื่องแบ่งและฟอนกำลังไฟฟ้า และมีเครื่องมือในการทำงานครบชุด เช่น หัวแรงไฟฟ้าสำหรับบัดกรี อุปกรณ์และสายไฟต่ออุปกรณ์เครื่องรับวิทยุ เป็นต้น...

ท่านพระพรหมคุณาภรณ์ นี่แหละ เป็นตัวอย่างที่ดีของผู้ที่ใฝ่เรียนใฝ่รู้ และสนใจในสิ่งรอบข้าง ซึ่งแม้แต่เพียงไฟฉายกระบอกเล็กๆ ท่านก็สนใจที่จะเรียนรู้ หรือแม้กระทั่งเครื่องใช้ไฟฟ้าที่มีระบบการทำงานที่ซับซ้อนท่านก็สนใจเรียนรู้ จนสามารถประดิษฐ์สิ่งของขึ้นใช้เอง ดังนั้นจึงไม่ต้องสงสัยเลยว่าเพราะเหตุใดท่านจึงเป็นผู้ที่ทรงภูมิรู้ในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นในด้านทางโลก หรือทางธรรม ก็เพราะท่านเป็นผู้ใฝ่เรียนใฝ่รู้นั่นเอง

วิธีสอนลูกให้เป็นคนสนใจใฝ่เรียนใฝ่รู้ พ่อแม่ควรสอนให้ลูกพิจารณาและสังเกตสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบๆ ตัวไม่

ว่าจะเป็นบุคคล เป็นสิ่งของเครื่องใช้ เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ฯลฯ เพื่อเป็นการฝึกให้ลูกมีความสนใจในสิ่งเหล่านั้น และหากเมื่อลูกมีข้อสงสัยหรือซักถามในเรื่องใด พ่อแม่อย่าเบื่อง่ายในการที่จะตอบคำถามลูก พ่อแม่ควรตอบคำถามทุกอย่างที่ลูกต้องการรู้ ขั้นตอนมาพ่อแม่ต้องจูงใจลูกให้ลูกเกิดความรู้สึกต้องการที่จะเรียนรู้ ซึ่งพ่อแม่อาจจะพูดคุย ซักถามลูกเกี่ยวกับสิ่งนั้นในประเด็นต่างๆ เช่น เกี่ยวกับส่วนประกอบหรือระบบวิธีการทำงานของสิ่งนั้นว่าเป็นอย่างไร มีวิธีการทำอะไรหรือมีประโยชน์อย่างไรแล้วให้ลูกลองคิดหาเหตุผลว่าเพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น ถ้าหากลูกตอบไม่ได้พ่อแม่ควรบอกให้ลูกรู้หรือพ่อแม่อาจแนะนำให้ลูกไปศึกษาค้นคว้าข้อมูลในเรื่องที่ลูกสงสัยหรือต้องการรู้คำตอบเองก็ได้ สุดท้ายหากลูกมีความสนใจที่จะศึกษาในสิ่งใดหรือในด้านใดแล้ว พ่อแม่ควรส่งเสริมลูกให้เรียนรู้ในสิ่งนั้น โดยอย่ามองว่าสิ่งที่ลูกสนใจเป็นเรื่องไร้สาระ แต่ให้มองว่าเป็นเรื่องสำคัญเป็นเรื่องที่มีสาระ ลูกก็จะภูมิใจและมีกำลังใจ ซึ่งต่อไปในอนาคตลูกก็จะเป็นผู้ที่สนใจใฝ่เรียนใฝ่รู้ไปโดยปริยาย...

ความใฝ่เรียนสดับ เป็นเครื่องพัฒนาความรู้ ความรู้จากการเรียนสดับนั้น เป็นเครื่องพัฒนาปัญญา ด้วยปัญญา ก็รู้จักสิ่งที่เป็นประโยชน์ ประโยชน์ที่รู้จักแล้ว ก็นำสุขมาให้

(พุทธพจน์)

สอนลูกให้ เข้าใจโลก

หลักของศาสนาพุทธให้ความสำคัญและความสนใจกับการใช้ชีวิตอยู่บนโลกของสรรพสิ่งต่างๆ ผู้ที่อยู่รวมกันบนโลกต้องเข้าใจโลก เข้าใจสิ่งที่อยู่คู่กับโลกต้องรู้โลกธรรมซึ่งแปลว่า สิ่งที่อยู่คู่กับโลกไม่ว่าอดีตปัจจุบันหรืออนาคตคือ ลาภ (การได้มา) เสื่อมลาภ (การจากไป) ยศ เสื่อมยศ สรรเสริญ นินทา สุข ทุกข์ ซึ่งไม่มีใครหนีพ้น ทุกคนต้องเจอเหมือนกันหมดอยู่ที่ว่าใครจะเข้าใจและยอมรับมันได้มากหรือน้อยกว่ากัน

ทุกอย่างที่เกิดขึ้นในโลกนี้มันไม่เที่ยงมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นตั้งอยู่และดับไป เราจะไปบังคับบัญชา สั่งการไม่ได้เพราะโลกมันเป็นเช่นนั้นเอง ตามเหตุปัจจัย ของมันเองมนุษย์ไม่ใช่เพียงแค่เข้าใจชีวิตหรือใช้ชีวิตเป็นเท่านั้น แต่ต้องใช้ชีวิตด้วยความไม่ประมาท

ด้วยการเข้าใจสภาพความจริงของชีวิตที่ประกอบด้วย
รูปนามลักษณะความจริงของสรรพชีวิตรวมทั้งต้องเข้าใจ
ขบวนการความเป็นไปของชีวิตและโลก ความพลัดพราก
จากสิ่งที่เป็นที่รัก ดังเรื่องต่อไปนี้

...ครอบครัวหนึ่งในประเทศจีนพ่อแม่และลูกชาย
อาศัยอยู่ในชนบทกับผู้เฒ่าท่านหนึ่ง และมีม้าวัยหนุ่มที่
ฉลาดแสนรู้ตัวหนึ่ง ครอบครัวนี้รักม้าตัวนี้มาก วันหนึ่ง
มันหนีไปจึงทำให้ครอบครัวเสียใจมากโดยเฉพาะลูกชายที่
ผูกพันกับม้ามาก ท่านผู้เฒ่าที่ผ่านโลกมามากเข้าใจชีวิต
และโลกก็ได้ปลอบใจว่า... “อย่าเศร้าใจเลยเพราะชีวิตนี้
ไม่แน่นอน”

เวลาผ่านไปหลายวันม้าตัวนั้นก็กลับมาที่บ้านและ
คราวนี้มันได้พาม้าสาวมาด้วยมาเป็นสมาชิกในครอบครัว
อีกตัวหนึ่งทุกคนต่างดีใจมากแต่ท่านผู้เฒ่าก็บอกว่า “อย่า
เพิ่งดีใจ เพราะชีวิตนี้ไม่แน่นอน”

วันหนึ่งลูกชายพาม้าตัวใหม่มาหัดขี่เล่นไปรอบๆ
บ้าน ม้าสาวยังไม่เชื่องดีจึงไม่สามารถที่จะบังคับได้ดังใจ
ม้าพาร่วงลอดเข้าไปใต้ถุนบ้าน ตัวลูกชนกระแทกเข้ากับตัว
บ้านอย่างแรงตกลงมาพิการแขนขาหักผู้เป็นพ่อแม่เสียใจ
กับเหตุการณ์นี้มาก ท่านผู้เฒ่าก็ปลอบว่า... “อย่าเสียใจเลย
เพราะชีวิตนี้ไม่แน่นอน”

ต่อมาเกิดสงครามขึ้นชายฉกรรจ์ในหมู่บ้านถูกทาง
ราชการเกณฑ์ไปเป็นทหารทุกคนยกเว้นลูกชาย เนื่องจาก
เป็นคนพิการ การสู้รบเป็นไปอย่างรุนแรงทำให้ทหารตาย

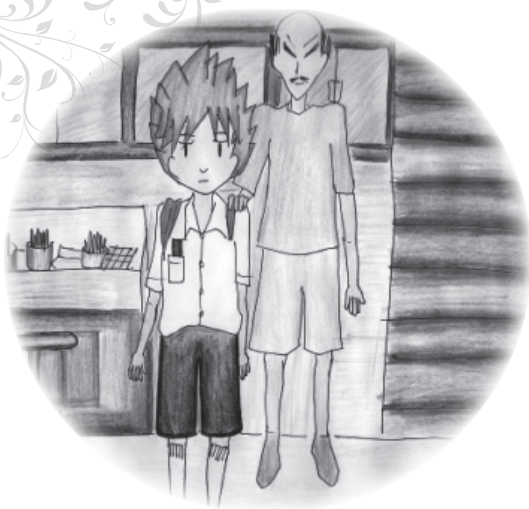
เกือบหมด ทำให้พ่อแม่ดีใจที่ลูกตัวเองไม่ต้องไปเสียชีวิตในสงครามครั้งนี้...

จากเรื่องนี้พ่อแม่ลูกเสียใจครั้งแรกที่มาหายไป และดีใจเมื่อมากกลับมา เสียใจครั้งที่สองเมื่อลูกแขนขาหักกลายเป็นคนพิการแต่สุดท้ายพ่อแม่ต่างก็ดีใจที่ลูกไม่ต้องตายในสงครามทำให้เรารู้ว่าโลกก็เป็นอย่างนี้เปลี่ยนแปลงไปเปลี่ยนมาทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลง บางครั้งเราอาจเกิดความรู้สึกว่าเราสูญเสียมากมายเราเสียเปรียบ เรามีความสุข ฯลฯ แต่เมื่อเวลาผ่านไปเราจะคิดได้ว่าเราน่าจะเสียใจกับสิ่งเหล่านี้มากมายเลย เพราะสิ่งที่ร้ายอาจจะกลับกลายเป็นสิ่งที่ดีก็ได้

วิธีสอนลูกให้เข้าใจโลกพ่อแม่ควรสอนลูกให้เข้าใจความเป็นไปของสิ่งต่างๆที่ผ่านเข้ามาในชีวิต สอนลูกให้รู้จักการปล่อยวาง โดยอย่าไปยึดติดกับเรื่องที่เกิดขึ้นแต่ให้ลูกเข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้น ตั้งอยู่และดับไปอย่าทุกข์มากหรือสุขมากกับเรื่องที่เกิดขึ้น บางเรื่องอาจทำให้เกิดความพึงพอใจหรือบางเรื่องอาจทำให้ไม่พอใจแต่เมื่อเวลาผ่านไปทุกสิ่งอาจกลับเป็นสิ่งที่ตรงกันข้ามก็ได้ สิ่งที่ดีคิดว่าดีอาจจะไม่ใช่สิ่งที่ดีหรือสิ่งที่ไม่ดี สุดท้ายกลายเป็นสิ่งที่ดีได้ ซึ่งการสอนให้ลูกเข้าใจโลก จะเป็นการช่วยให้ลูกใช้ชีวิตอยู่บนโลกนี้อย่างมีความสุข...

ได้ลาภ เสื่อมลาภ ได้ยศ เสื่อมยศ นินทา สรรเสริญ สุขและทุกข์ สิ่งเหล่านี้เป็นธรรมดาในหมู่มนุษย์ ไม่มีความเที่ยงแท้แน่นอน อย่าเศร้าโศกเลย ท่านจะโศกเศร้าไปทำไม

(พุทธพจน์)

สอนลูกให้รู้จักโอนอ่อน พอนปรนประนีประนอม

การแบ่งเป็นพวก...เป็นฝ่าย...เป็นข้าง...
ในสังคมปัจจุบันมีที่มาจากการยึดถือสิทธิและการเรียกร้องเสรีภาพที่เกินขอบเขตต่างฝ่ายต่างมองหาส่วนที่ไม่ดีของกันและกันเพื่อมาโจมตีกัน โดยไม่คำนึงว่าการกระทำของตนเองนั้นจะสร้างความเดือดร้อนหรือเกิดผลกระทบกับใครบ้าง

สังคมปัจจุบันกำลังสับสนวุ่นวายด้วยอำนาจของการมุ่งเอาชนะซึ่งกันและกันแต่ละฝ่ายต่างยึดถือสิทธิและอุดมการณ์ของฝ่ายตนโดยไม่ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นจนทำให้เกิดความบาดหมางกันและขยายวงกว้างออกไปเป็นปัญหาเรื้อรังที่แก้ไขไม่ได้ กระทั่งถึง

การนำไปสู่ทางแคบจนหาทางออกไม่เจอเพราะต่างฝ่ายต่างขาดการลดราวาศอก การโอนอ่อนผ่อนปรนต่อกัน
ดังเรื่องต่อไปนี้

...มีครอบครัวชาวจีนอยู่ครอบครัวหนึ่งประกอบด้วย
เตี้ย แม่ ดี (ลูกชาย) เตี้ยรักลูกชายซึ่งมีอยู่เพียงคนเดียว
นี้มากเลี้ยงดูอย่างดีที่สุดให้สมกับที่เกิดมาเป็นลูกผู้ชาย ซึ่ง
การเป็นลูกผู้ชายในความเข้าใจของเตี้ยก็คือลูกชายต้องไม่
เป็นรองใครจะต้องไม่แพ้ใคร ต้องเป็นที่หนึ่งเสมอ เตี้ย
จึงพยายามสอนที่อยู่เสมอว่า “อาตี ! เกิดเป็นลูกผู้ชาย
ลื้อต้องเข้มแข็งจะอ่อนแอไม่ได้ อย่าให้ใครมองเห็นความ
อ่อนแอความพ่ายแพ้ของลื้อมันน่าอาย...ลื้อต้องเป็นหนึ่ง
ในปักกิ่ง.”

ในที่สุดอาตีก็นำตัวเป็นหนึ่งในอยู่เสมอไม่ว่าจะไปเล่น
กับเพื่อนคนใดก็ต้องเป็นผู้นำ เป็นผู้ชนะเท่านั้น ดีแพ้
คนไม่เป็น ตามใครไม่ได้ จิตใจเริ่มก่อตัวเต็มแน่นไปด้วย
ความทะนง หยิ่งยะโส โอหัง หนักๆเข้าดีก็ต้องเป็นคน
ว่าเหว่ เหงาเพราะไม่มีใครเป็นเพื่อนเพราะดีแพ้ไม่เป็น...
แม้กระทั่งดีโตเป็นหนุ่มก็เป็นหนุ่มที่ว่าเหว่เพราะไม่มีผู้
หญิงคนไหนยินดีที่จะมาเป็นแฟนด้วย ดีเก่งหลายอย่าง...
เก่งจริงๆด้วย แต่คนที่ชื่นชมในความเก่งของดีมีแต่เดียวกับ
ดีเท่านั้น!

วันหนึ่งแม่ของตี๋ล้มป่วยอาการน่าวิตกและเนื่องจากฐานะของครอบครัวไม่สู้ดีนัก ไม่สามารถที่จะไปหาหมอได้ เตี้ยจึงให้ตี๋ไปซื้อยาที่ตลาด เตี้ยบอกตี๋ว่า “ให้รีบไปรีบมา เพราะแม่อาการไม่สู้ดี” ส่วนตัวเองอยู่เฝ้าใช้ตลาดอยู่ห่างจากบ้านไม่มากนัก แต่หนทางไปตลาด ต้องข้ามคลอง ซึ่งมีสะพานทอดข้าม เป็นสะพานไม้แผ่นเดียว มีราวเกาะกันตก ไม่แข็งแรงนัก เวลาผ่านไป สายก็แล้ว เพลก็แล้ว เทียงก็แล้ว บ่ายก็แล้ว ตี๋ก็ยังไม่กลับมา เตี้ยร้อนใจห่วงอาการไข้ของแม่อาต๋ามากเท่าไร ก็ต้องการให้ตี๋กลับมาเท่านั้น

ในที่สุดเตี้ยจึงตัดสินใจทิ้งแม่อาต๋ไว้ให้นอนอยู่เพียงลำพัง และไปตามอาต๋ที่ตลาด ขณะที่เดินไปอย่างรีบร้อนเมื่อไปถึงสะพานข้ามคลอง พบอาต๋ยืนนั่งอยู่บนสะพาน แต่ไม่ได้ยืนคนเดียว อาต๋กำลังยืนจ้องหน้าใครคนหนึ่งอยู่ ซึ่งฝ่ายโน้นจะข้ามฝั่งมา ฝ่ายตี๋ก็จะข้ามไป เพื่อดูไปสวนทางกันกลางสะพานพอดี ต่างคนต่างก็ไม่ยอมถอยไม่ยอมหลีกทางให้กัน

ฝ่ายอาต๋นั้นไม่แปลกอะไร เพราะเขาถูกเตี้ยอัดฉีดความไม่ยอมแพ้ แพ้ไม่เป็นเติมที่ เขาจึงไม่ถอย ส่วนอีกฝ่ายหนึ่งบังเอิญก็มีอารมณ์อหังการเต็มสันดานเช่นกัน ซึ่งเมื่อเหตุการณ์ชักพาให้มาเผชิญหน้ากันบนทางแคบ ๆ อย่างบนสะพานไม้แผ่นเดียวดังนี้ ผลก็คือทั้งสองฝ่ายต่าง

ยืนจ้องหน้ากันอยู่อย่างนั้น ยืนตั้งแต่เช้า จนบ่าย ด้วย
อำนาจที่ต่างฝ่ายต่างก็คิดว่า การถอย การหลีกทางให้
เป็นการเสียเชิงชาย น่าอายอภัยอย่างยิ่ง

เมื่อเตี้ยเห็นดังนั้นแล้ว รู้ได้ทันทีว่า อะไรเป็นอะไร
ถึงกับตัวชาด้วยอารมณ์โกรธ และตบเข้าตัวเองดังฉาด
ใหญ่พร้อมกับทรุดตัวลง และอุทานออกมาว่า โอ้หยา! อา
ต๊ หยั้งนี่เล่า ว่าแล้วเตี้ยก็ตรงขึ้นไปบนสะพานจับมืออา
ต๊ แล้วพูดทวาดด้วยเสียงอันดังว่า “ลืกลกลับบ้านได้แล้ว
ลืยยืนนานเกินไปแล้ว อ้าวจะยืนสู้กับมันเอง...”

จากเรื่องนี้ผลจากการที่อาต๊ ได้รับคำสั่งสอนจาก
เตี้ยว่า ต้องเป็นผู้ชนะเสมอ ต้องไม่แพ้ใคร อาต๊จึงมี
ทิจฺฐิ ขาดสติ มุ่งแต่เอาชนะเพียงอย่างเดียว จนลืมการ
เจ็บป่วยของแม่ ส่วนอีกฝ่ายหนึ่งก็ไม่ยอมแพ้เหมือนกัน
เมื่อทั้งสองฝ่ายต่างไม่ยอมแพ้กัน ไม่มีการอะลุ่มอล่วยต่
กันจึงทำให้เกิดความเสียหายเสียเวลาด้วยกันทั้งสองฝ่าย
ซึ่งแทนที่จะนำเวลาที่ต้องการเอาชนะกัน มาทำสิ่งอื่นให้
เกิดประโยชน์ กลับทำให้เสียเวลาไปโดยใช่เหตุ การที่มุ่ง
เอาชนะคนอื่นเป็นเกณฑ์นี้ นักปราชญ์ได้กล่าวว่า “คน
ที่ชนะผู้อื่นไม่จัดว่าเป็นผู้ชนะ แต่คนที่ชนะใจตนเองนั้น
ถือว่าเป็นผู้ชนะอย่างแท้จริง”

วิธีสอนลูกให้รู้จักโอนอ่อนผ่อนปรนประณี ประนอม
พ่อแม่ควรสอนลูกให้เห็นความเป็นจริงว่า ชนะกับแพ้